

אשכנזי האיש

החסידות בדרך רבוה"ק זיע"א

מפי ספרים וסופרים

אם בחקתי תלכו וגו'

אבי החתן. לאחר חתימת שטר התנאים בא אבי החתן אל העשיר וביקש ארבע מאות זוז כפי שהובטח לו ענה העשיר: לא ולא! אמת כי הבטחתי לך סך זה, אולם רק כדי לזרז אותך להסכים לשידוך, אך עתה כבר נחתם השידוך למזל טוב ללא הסכמתך, ועכשיו מה לי ולך?

והנמשל: הקדוש ברוך הוא עשה כביכול שידוך עם בני ישראל, אלא שעיקר השידוך הוא עם הנפש החפצה בקיום המצוות. אמנם, הנפש עומדת ביד הגוף, וכל מצווה שתחפוץ לקיים, עליה לבקש תחילה את רשות הגוף שיתרצה ויסכים לדבר, הנפש צריכה את רצון הרגליים ללכת אל בית המדרש, ואת הסכמת הידיים ללבוש ציצית ולהניח תפילין וכדומה. על כן אם הגוף מסכים ברצון, מן הראוי לתת לו מעט שכר בעולם הזה על שהסכים לרצונותיה של הנפש. אולם אם הגוף אינו חפץ בכך, על פי דין ראוי לו שלא ייהנה מן העולם הזה כלל וכלל, אם אכן נהנה, ידע כי מכלה הוא את מעט שכרו השמור לו לעולם הבא.

(המגיד מדובנא זיע"א)

כל טובות העולם הזה מותנות בקיום התורה והמצוות, אולם אדם הנהנה מהעולם הזה ואינו חפץ בקיום המצוות, הרי שהוא אוכל עולמו בחייו, ואף אם עשה מעשה מצוה זה או אחר, נחשב לו נדבר כניכוי שכרו.

משל למה הדבר דומה: לעשיר שהיתה לו בת כלילת המעלות, ואביה חיפש לו חתן מופלג בתורה ובמידות, אחר יגיעה מצא בחור בעל מעלות יחיד ומיוחד. אביו של הבחור גר בעיר רחוקה, שלח העשיר את מרבבתו ההדורה להביא את האב אל עירם, כדי לסיים את השידוך למזל טוב. כאשר הגיע אביו של החתן ונפגש עם אבי הכלה, נמלך בדעתו ומסיבה כלשהי לא הסכים לשידוך. ראה העשיר כי אבי החתן אינו מסכים לשידוך, החליט לשדך אותו בממוך, ולחש על אזנו כי מלבד סכום הנדוניה שיתן בעין יפה לבני הזוג, בדעתו לתת עוד ארבע מאות זוז לאבי החתן. למרות ההצעה המפתה נשאר אבי החתן בסירובו ולא הסכים לשידוך. כאשר ראה אבי הכלה כי כך, פנה אל הבחור עצמו, ועד מהרה סיכמו שניהם על השידוך למזל טוב ללא הסכמת

אמרות טהורות

אמרות קודש מרבותינו הק' מאלכסנדר

(אמנות משה)

התכלית של העמל זה התורה

אם בחוקותי תלכו (כ"ו, ג'). פירש"י: כשהוא אומר זאת מצותי תשמרו הרי קיום המצוות אמור ומה אני מקיים אם בחוקותי תלכו שתהיו עמלים בתורה. כלומר תהלכותיהם יהיה למטרה להשיג דרך התורה, וזה שכתב רש"י ז"ל שתהיו עמלים בתורה כלומר כל עמל שלכם יהיה לכוונת התורה, וזה ואת מצוותי תשמרו שתהיו עמלים בתורה ע"מ לשמור ולעשות, שזה נקרא עמלים בתורה באם התכלית הוא ע"מ לשמור ולעשות.

(אמנות משה)

העמל והיגיעה בתורה גורם לקיום התורה

אולי המכוון ברש"י ז"ל עפ"י דברי התוספתא (פרה פ"ד מ"ד, ע"ש) אדם שלומד תורה ואינו עמל בה דומה לזרע ואינו קוצר, היינו כי העמל והיגיעה בתורה גורם לקיום התורה, ושתצמיח פריה בעיתה ויקצרה, שיוכה האדם ממנה למדות טובות, שזה עניין הקצירה מפרי התורה, וע"י אתערותא דלתתא בעמל התורה, שעל ידו הוא זוכה לקצירה בתורה, זוכה לגרום שפע וברכה מלעילא, ושיתנו השמים גשמים בעתם, ושיצמחו הפירות, והתבואות יתבשלו היטב, ויזכו לקצירה דרך ברכה, וכמבואר בהפסוק כאן.

(שמח ישראל)

עסק התורה והדביקות בהשי"ת משביע את האדם בכל טוב

אם בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו וגו' ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה וגו' (כ"ו, ג'ד').

והקשו הכל הלא שכר מצוה בהאי עלמא ליכא (קידושין ל"ט:), ומה זה שהבטיח שכר המצוות בעולם הזה (עי' רמב"ם תשובה ט' א', ועוד). ונ"ל לתרץ עפ"י מאמר הכתוב (שמות כ"ד, י"א) ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו, ותרגמו והיו מדן בקרבניהון דאתקבלו ברעוא כאילו אכלין ושתן, היינו כי ע"י עסק התורה והדביקות בהשי"ת, ניוון האדם מהנאת השביעה מזיו השכינה כמו מאכילה ושתיה, כדוגמת משה רבינו ע"ה שלא היה צריך לאכול ארבעים יום וארבעים לילה, מחמת היותו נהנה מזיו השכינה, וזו היתה דרגת נדב ואביהוא, שהיו ניוונים מדביקותו יתברך, עד אשר היה נחשב אצלם כאילו אכלו ושתו, שלא היו צריכים עוד לאכול ולשתות, כי שבעה נפשם מזיו השכינה. וזהו אומרו ית' אם בחוקותי תלכו, שתהיו עמלים בתורה כפירוש רש"י ז"ל, הנה ע"י זה תהיו כל כך דביקות, שיהיה בעיניכם כאילו יש לכם כל טוב, ואז אשלים לכם מדה כנגד מדה, שבאמת יהיה לכם כל טוב, ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פריו.

(אמרי מנחם)

ענין החיזוק אל כל אדם

וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך (כ"ה, כ"ה).
 וכי ימוך אחיך ומטה ידו - עמך. ר"ל אם יש לאחיך ירידה ביהדות ה", דע כי אין ירידתו והשפלתו לעצמו בלבד, אלא עמך, זה נוגע גם לך, כי גם אתה הנך חלק מס"ת זה עצמו, וע"כ וזהו חזקת בו, תחזקו ותעודדו ותשתדל להננותו לתחיה, וחי עמך, ע"י חיותו הוא, מכח מה שתחזק אותו, יגיע טובה גם לך.

(אמרי מנחם)

שערי תשובה לא ננעלו

כי ימוך אחיך ומכר מאחוזתו ובא גואלו הקרוב אליו וגאל את ממכר אביו (כ"ה, כ"ה).

או יאמר עפ"י דברי החרדים (מ' תשובה פ"ג) בשם מדרש הנעלם כאשר אחד מישראל הוא חוטא ואין בכחו לשוב אל ה', והקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו חושב תמיד לכל יחד ממנו נדה, נתעבר בו בחטוא ההוא נשמת צדיק אחד, וע"י כך הוא זוכה לתשובה, וכאשר הרבה לפשוע חלילה, וכשחפץ לשוב בכל לבו, נתעבר בו נשמת משה רבנו ע"ה, וז"ש (דברים ג, כ"ו) ויתעבר ה' בי למענכם, וזה הוא הפירוש כי ימוך אחיך, כנ"ל, כאשר יחטא ח"ו איזה איש מישראל, אזי ובא גואלו, מרבע"ה הוא הגואל, כמבואר בזוה"ק (ח"א כ"ז) ובתקו"ז (דף קי"א:): ע"פ (קהלת א', ט') מ'ה ש'היה ה'יא ש'יהיה ר"ת משה, היינו ניצוץ נשמת צדיק, ונעשה הקרוב אליו בבחי' עיבור נשמה, וגאל את ממכר אחיו הישראלי.

(שמח ישראל)

חלקי ה' אמרה נפשי

וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך (כ"ה, כ"ה).
 יש לבאר הכתוב ע"פ המבואר בספר צרור המור (שמות) עה"כ (תהלים ל"ט) שמעה תפילתי ה' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש כי גר אנכי עמך תושב ככל אבותי, שמעה תפילתי ה' כשאתפלל לפניך, ואם לא יהיה בי כח להתפלל ושועתי האזינה כשאני נושא עין למרום כי פ' שועה לפי זוה"ק הוא נשיאות עיניים כמו ושוע אל החר (ישעיה כ"ב) ואם לא יהיה בי כח לישא עיני אל החרים, אל דמעתי אל תחרש אחר שהבכיה באה מעצמה וכדברי זוה"ק (ח"ב קס"ה) לית דמעיה אלא מגו צערא ודחוקא, ואם לא אוכל להוריד דמעתי עשה בשביל שאמר גר ותושב אנכי, וזה כי גר אנכי עמך תושב ככל אבותי, עכ"ל, אף אנו נאמר והחזקת בו, חובה מוטלת לעודד כל אחד הנמצא כשכל המצב לומר לו, גר ותושב, אף שנראה לך שאתה בחי' גר שמתגבר מאבינו שבשמים, עכ"ז תושב ע"ד תושב ככל אבותי שיש בך חלק באבות, חלקי ה' אמרה נפשי, ע"כ ועי"ז יש לך תקווה, וזהו וחי אחיך עמך שתחזקו ותאמר לו ה' עמך שהוא חלק אלוהה מעמל.

מעלת ההתקשרות לצדיקים

ובכל ארץ אחוזתכם וכו' (כ"ה, כ"ד).

דהנה העבודות של הבורא ב"ה הוא אין סוף, ואדם הרוצה לעבדו אינו יודע מה לעשות עד שזוכה לעבודתו, וזה פירוש (שמות י', כ"ז) "ואנחנו לא נדע מה נעבוד עד בואנו שמה" עד שזוכה להעבודות אז יודע מה לעשות לעבדו ית"ש. רק שמי שהוא דבוק אצל הצדיק שמיידך כל העולמים ועבודותיו הוא בדרך משפיע ומקבל, ויכול האדם גם כן לטעום מהעבודות. וזהו פירוש הכתוב "ובכל ארץ אחוזתכם" שאחיזה שלכם אצל הצדיק שמיידך בחינת "ארץ" רומז למלכות לבחינת "כל" רומז ליסוד צדיק יסוד עולם, גאולה תתנו לארץ, על ידי זה נזכה לגאולה במהרה.

דברי אלוקים חיים

ועץ השדה יתן פריו (כ"ו, ד).

עץ השדה הוא הצדיק כמש"כ בזה"ק כי האדם עץ השדה. ולזה אמר אם באמת תלכו אחר כל המצוה בהכנעה וענווה כי שמה לא קיימתי את המצוה כהוגן, אזי "ועץ השדה יתן פריו" היינו שהקב"ה ישפיע להצדיק שיהיה יכול להורות הדרך אשר בה ישכון אור שישפיע עליהם כל טוב. וכ"ז הוא אם שומעים את הדיבורים מהצדיק בבחי' "זהו שותה בצמא את דבריהם", אזי הקב"ה משפיע להם ע"י הצדיק ברכה וחיים ושלום, אנסו"ע.

(תולדות אדם)

(אור לשמים)

מרגניתא דיצחק פנינים בסדר פסוקי פרשת השבוע

לע"נ הרה"ח ר' יצחק בן הרה"ח ר' משה אריה זצ"ל נלב"ע ו' סיון תשע"ד

פרשת בהר

בטחון בהקב"ה

וכי תאמרו מה נאכל בשנה כו' וצוויית את ברכתו לכם כו'.

בשם אחי החסיד המפורסם (ר' זושא מאניפולי) שיש לדקדק שטוב היה שלא לומר כי אם וצויתי את ברכתי וממילא לא יקשה לשום אדם לומר מה נאכל. ונראה שהשי"ת ב"ה כשברא את העולם השפיע מטובו צינורות מושכים שפע לצרכי ב"א ודרך השפע שלא להפסיק כלל אלא כשהאדם נופל ממדרגתו ואין לו בטחון בבורא ב"ה המשגיח אמיתי הזן ומפרנס בריות בלי הפסק כלל אז עושה האדם ההוא במחשבתו ההיא אשר לא מטוהר פגם חלילה בעולמות עליונים ומתישין כח פמליא של מעלה ר"ל (עי' איכ"ר א, לג. ובזוה"ק בא לב ואז נפסק השפע חלילה וצריך השי"ת ב"ה לצוות מחדש השפע שתלך כמו מתחילת הבריאה, וזה הוא וכי תאמרו כו' שהתורה מלמדת לאדם דרכי השם שיהיה שלם בבטחונו אל אלהיו ולא יאמר כלל מה יאכל כי כאשר חלילה יפול מן הבטחון לחשוב מה יאכל הוא עושה פגם חלילה בהשפע ואטרחו כלפי שמיא לצוות מחדש, וכי תאמרו פי' כאשר תאמרו כך ואז תטריחו אותי וצויתי כו' אלא לא תתנהגו כך ותבטחו בה' בכל לבבכם ואז תלך השפע בלי הפסק כלל תמיד לא יחסר כל בה.

להרהר בתשובה בשנת היובל

בשנת היובל הזאת תשובו איש אל אחוזתו (ויקרא כה, יג) הקשה הרה"ק רבי מנחם מנדל מווישאווה זצוק"ל הרי הכוונה היא לומר, שהאחוזה תשוב לבעלים הראשונים, אם כן לכאורה היה צריך להיות כתוב "תשוב האחוזה אל האיש"? אלא מכאן רמז, כי כאשר מגיע האדם לשנת היובל שלו לגיל חמישים, עליו להרהר בתשובה, שמה יצטרך להשיב בקרוב את נפשו לבעליה - להקב"ה.

(הרה"ח ר' נתן אלי' רוט שליט"א, "הגאון הקדוש מווישאווה")

היובל... ושבתם...

אדמו"ר מקאצק ז"ל אמר עה"כ: בשנת היובל הזאת תשובו איש אל אחוזתו, אם תלמדו פרייערהייט (היינו שלא תרצו דוקא ללמוד הרבה בפיו רק יעיינו הרבה אף רק בדרך אחד שלמד) ואז ושבתם איש וגו', ואמר שרמז בזה קץ הגאולה.

(מרגישות הגה"ח רבי שלמה קאליש זצ"ל מה שמענו מפ"ק הגה"ק בעל "אבני נדר" ד"ע, יברון שלמה")

וכי תאמרו מה נאכל... תבואתינו

פעם היה בצורת קשה בא"י והביאו תבואה מחו"ל, לא רצה הרה"ק רבי אברהם דב מאווריטש זי"ע לאכול ממנה, ואמר: כי כתיב וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית, ולכאורה קשה הלא אפשר להביא תבואה מחו"ל ויהיה להם מה לאכול, אבל לפי מה שכתוב בהמשך הפסוק 'הן לא נזרע ולא נאסוף את תבואתינו' - מארץ ישראל, מובן הענין כי נאכל שם רק מאספת תבואתינו, ולא מחו"ל.

(מאמר מרדכי, מסלונים)

וצויתי את ברכתי

במצות שמיטה כתיב, "וכי תאמרו מה נאכל וגו' וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלוש השנים" (ויקרא כ"ה). וי"ל ע"ד המליצה כי הנה בשנת השמיטה אין אנו עוסקים בעבודת האדמה בשדה וזרם, והכל דומים בשנה זו לאלה שתורתם אומנותם ואינם יוצאים למלאכתם, א"כ מאין יהי' לנו צרכינו ומה נאכל הן לא נזרע. לכן אמרה תורה וצויתי את ברכתי, כמו עם ברכתי, היינו כי הברכה האמתית היא התורה דלתכלית זו נברא האדם, ואין ברכה של אמת אלא עם התורה, וזהו, את ברכתי, עם הברכה האמתית שנקראת ברכה למעלה, עם זאת הברכה אשפיע לך שפע בעוה"ז ועשת את התבואה לשלוש השנים כי אין מחסור ליראיו. (קדושת ציון, באבוב)

גאולה שלמה לדור עני

כי ימוך אחיך ובא גואלו הקרוב אליו וגאל (ויקרא כה, כה) אומר אני: אין עני אלא בדעת (נדרים מא.). בדור שפל זה, דור עני עניים בדעת, ובא גואלו - הגואל האמיתי - השי"ת - הקרוב אליו, קרוב ה' לכל קוראיו - וגאל, והוא יגאלנו גאולה שלמה.

כ"ק מרן אדמו"ר מביאין זצוק"ל (מרגישות חוב"ג הגה"ח רמ"מ ברייאר זצ"ל, "קובץ תפארת ישראל")

והשיגה ידו - ומצא כדי גאולתו

"ואיש כי לא יהיה לו גואל והשיגה ידו ומצא כדי גאולתו". אמרו חז"ל (ב"ב י' א) גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה. וזה "איש כי לא יהיה לו גואל" שרואה שמתעכבת הגאולה ונמשכת הגלות, "והשיגה ידו" שיקיים מצות (דברים ט"ו י"א) פתח תפתח ירך, ואז "ומצא כדי גאולתו".

(כ"ק מרן אדמו"ר ממונקאטש שליט"א, "חודש בחודשו")

כי לי בני ישראל עבדים

ג' מקומות מוזכר בתורה על ענין החזרה למצרים. א. כי כאשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם. ב. בפרשת המלך כתיב, ולא ירבה לו סוסים ולא ישיב את העם מצרימה וגו'. ג. בתוכחה בפרשת תבוא כתיב והשיבך ה' מצרים באניות וגו'. והם כנגד ג' אופני מכירת עבד שישנם. א. מוכר עצמו לעבדות. ב. המלך השולט על העם להוציאם למלחמה ויכול גם למכרם. ג. הנתפס בכיבוש מלחמה שמבואר ברשב"א גיטין דהכיבוש הוא מעשה הקונה אותו לעבדות להכובש, וכנגד ג' אופנים אלו שתתכן על ידם חזרה לעבדות במצרים רמזה התורה בפסוק כי לי בני ישראל עבדים שדרשו בזה חז"ל שטרי קודם. א. כנגד מוכר עצמו אמרה התורה (ויקרא כ"ה, נ"ה) "כי לי בני ישראל עבדים", שטרי קודם. ב. כנגד מכירת המלך נאמר (שם כ"ה, מ"ב) "לא ימכרו". ג. וכנגד כיבוש נאמר (שם) "ממכרת עבד".

(הגה"ח ר' משה נתן טעט למברגר זצ"ל, גאב"ד מאקאווא, "עטרת משה - שבועות")

ובא גואלו... והחזקת בו

שמעתי מהרה"ח ר' מאיר נ"י אלבוים שהיה בשב"ק פ' בהר אצל רבנו הרה"ק בעל "תפארת שמואל" זצ"ל ולא יכול היה לישון בלילה. ותיכף כאור הבוקר הלך למקוה ובחזרה נכנס לבית רבנו והסתכל לחזר המפתן וראה שרבנו יושב עיי"השלחן ושמע שהוא אומר תהלים, רבנו הרגיש שעומד איש מאחורי הדלת ואמר לו להכנס וכשנכנס לחדרו אמר רבנו: "פעם אחת הייתי אצל רבנו מביאלאבשב"ק ולא יכולתי לישון, ונכנסתי לרבנו זצ"ל כאור הבוקר, הוא קרא לי אז ואמר תהלים ועכשיו אני באותו הפסוק כמו שהוא היה אז, ואמר לי פ' בהכתוב (תהלים מב) "תהום אל תהום לקול צנוריד כל משבריך וגליך עלי עברו יומם יצוה א' חסדו ובלילה שירה עמי", ופירש בזה הלשון: (איין יודיש הארץ ריפט צום אנדריין הארץ) לב איש ישראל קורא לכל שני ואמר: "כל משבריך וגליך עלי עברו כל הצרות וההפתקאות שהיו עליך ג"כ עלי עברו וצריכים לחזק א"עשהשי"ת יעזור והכל יעבור ומכל החושך והצרות יצמיח אור וכל הדינים יתהפכו לרחמים בבחי' יומם יצוה א' חסדו ובלילה שירה שנעשה מהלילות והדינים יום וחסד". ע"כ דברי הרבי מביאלא זצ"ל. והוסיף רבנו בעל "תפארת שמואל" זצ"ל פירוש הכתוב בהר: "כי ימוך אחיך ומכר מאחוזתו ובא גואלו הקרוב אליו וגאל את ממכר אחיו". פי' ובא גואלו הקרוב אליו שאם באמת קרוב אליו (אז ער איזאיהםאגיטערפריינד) באהבה ואחזה ובידידות וגאל את ממכר אחיו (קען ער איהם א טובה טוען אין אוסלייזען) יכול לעשות לו טובה עי"ז והחזקת בו (אז ער איזאים מחזק) נותן לו לאחיו התחזקות בכל הענינים ועיד"ז וגאל את ממכר אחיו כי עי"ד מדת התחזקות איש לחבירו יכול לגאול את עצמו ואת חבירו ונהפך עיד"זהכל לטובה ולברכה.

(הרה"ח ר' יהודה לייביש מקובר זצ"ל, "תפארת רבותינו")

פרשת בחוקותי

אם בחוקתי תלכו (ויקרא כו, ג). שתהיו עמלים בתורה (רש"י). י"ל דרומז שהעמל הפרנסה והמסחר והמשא ומתן, יהיה עפי' דרך התורה, לילך בחוקי ה' ולא בשקר אונאה וכדו'.

עמלים במצוות שבתורה

אם בחוקותי תלכו וברש"י יכול זה קיום המצוות כשהוא אומר ואת מצותי תשמרו הרי קיום המצוות אמור הא מה אני מקיים אם בחוקתי תלכו שתהיו עמלים בתורה, פי' עמלים במצוות הכתובים בתורה שלא להסתפק בקיום גרידא, אלא להשתדל לעשותה בכל מיני כשרות ובכל מיני הידור ולקיים זה קלי ואנוהו, אנוהו במצוות כי שבר הידור מצוה משלמים גם בעולם הזה כמו שמבואר מהפסוקים ובה שיעמול במצוות שבתורה יזכה לכל טוב גם בעוה"ז, וז"ש אם בחוקתי תלכו, שתהיו עמלים בהידור מצוה כנ"ל, אז ונתנה הארץ וכו', שבר אפילו בעוה"ז.

כ"ק מרן אדמו"ר מז'מיראד צוק"ל, "אריה שאג"

ואת מצוותי תשמורו – ועשיתם אותם

גם לעת זקנתו של כ"ק מרן ה"אמרי חיים" מוויזניץ צוק"ל בעת חולשת גופו ובריאותו, כאשר סבל יסורים ומכאובים, כל הליכות מחשבתו היו על קיום המצוות. בריאות גופו היתה כדבר טפל לעומת קיום המצוות. והסביר, כי הנה ידוע מספרים הקדושים ענין "מי הקדימי ואשלם לו", שאין לאדם זכות בעשיית המצוה, דהלא כל המצוות מקיים אדם בעזרתו יתברך, ולולא סיוע הקב"ה לא היה יכול לקיימו, אם כן אין מגיע לו שבר בעדן. ברם ההכנה למצוה, זאת היא מצד האדם המצפה בתשוקה לקיים המצוה, ועליה בוודאי מגיע לו שבר, כי היא מצד עצמו בבחירתו בטוב – כן איתא בספח"ק בני יששכר. וזה שמרומז בכתוב: "אם בחוקתי תלכו ואת מצוותי תשמורו" (ויקרא כו, ג) תשמורו – לשון המתנה, שתחכו ותצפו לקיום המצוה, אזי "ועשיתם אותם" – ייחשב לכם אשר אתם עשיתם זאת

מעצמכם, כי געגועיכם גררו את קיום המצוה. הרה"ח ר' נתן אלי' רוט שליט"א, "מאיר החיים"

ההשתוקקות לזמן קיום המצוה

רבינו כ"ק מרן אדמו"ר ה"אמרי חיים" מוויזניץ זי"ע היה מספר את הסיפור הידוע על הרה"ק מבראדיטשוב זי"ע, שבלייל ראשון של חג הסוכות ישב וציפה בהשתוקקות רבה, בכיסופין ובהמיית לב לקיים מצוות נטילת ד' מינים. עם שחר ניגש הרה"ק לעבר ארון הזכויות שבו היה מונח האתרוג, וברוב התלהבותו שבר מבלי משים את הזכויות. וסיים רבינו זי"ע: "די עבירה זאל אויף מיר מגין זיין" [שעבירה זו תגן עלי]. ע"פ עובדה זו ביאר כ"ק מרן [ה"אמרי חיים] זי"ע את הכתוב (ויקרא כו, ג) "ואת מצוותי תשמורו ועשיתם", 'תשמורו' מלשון "ואביו שמר את הדבר" (בראשית לו, יא) – להשתוקק לזמן קיום המצוות. "שרפי קודש"

בטהון בהקב"ה

ואכלתם לחמכם לשובע. שמעתי דבר נפלא בשם הסבא מנובהרדוק צ"ל שכתוב בפר' שמיטה ואכלתם לחמכם לשובע ופירש שהפסוק אינו רק לשון הבטחה וברכה אלא גם ציווי דהיינו שבודך כלל דרך העולם כשאין מספיק אוכל בבית מתחילים לקמץ מפני שמפחדים שמחר לא יהיה, ולכך קאמר הפסוק בשמיטה ואכלתם לחמכם לשובע דהיינו שלא תקמצו לאכול בצמצום רק אכלו לשובע ובטחו על השי"ת שלא יחסר לכם כלום, ע"כ תדה"ק.

הגאון רבי שלום דב רבינוביץ זצ"ל, "שערי שלום"

בתורה לא מוזכר כלל מחלוקת

ונתתי שלום בארץ. סלידתו של רבינו (כ"ק מרן אדמו"ר ה"לב שמחה" מגור צוק"ל) מכל שמץ של מחלוקת, באה לידי ביטוי עמוק בהרבה מאמרותיו: הכתוב מברך את ישראל ההולכים בחוקות ה': 'ונתתי שלום בארץ'. ואמאי לא נכתבה בתוכחה קללת המחלוקת? אלא, שאפילו בתוכחה, אין התורה מוכנה להזכיר את המחלוקת... "אור דרוע לצדיק"

מעשי צדיקים

השליחות העלומה של הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן זיע"א

חדשות יש בעולם. וביום ראשון בשבת ציוה לאסור את מרכבתו וסבב את בית החיים שבע פעמים, וגזר על מקורביו שכבר שמעו על הסתלקותו של רבינו, שיספרו לו את האמת כי הוא רואה חשיכה גדולה בעולם. והבינו החסידים שאין טעם להסתיר יותר מרבם הקדוש את הבשורה הנוראה. והוכרחו לספר לו. וכאשר שמע זאת הרה"ק מרוזין, נאנח ואמר: "מיך האבען איהם אזוי וייט ביים לעבן נישט געקענט" (אנחנו עד כדי כך לא הכרנו אותו בחייו). בדיוק כמו שאמר הגה"ק רבי שלמה קלוגר זיע"א בהספרו על רבינו "זלפי גדלו ומעשיו היה ראוי להיות מפורסם יותר ויותר". וכמו שחזה רבי מאיר מפרעמישלאן, חי הרה"ק רבי ישראל מרוזין אחריו עוד כמה חדשים ונסתלק לעולמו ביום ג' חשוון תרי"א.

וכך מזכיר הגה"ק רבי שלמה קלוגר זיע"א את היכרותו עם רבי מאיר מפרעמישלאן זיע"א: "דוין גרמא שהרהיבוני רעיוני להתקרב אליו בחייו חיותו, וזכיתי לראותו פעמיים כראות פני אלקים". רבינו הוא שיזם את פגישתם הראשונה, ומעשה שהיה כך היה: נזדמנה לו לרבי מאיר תשובה ערוכה מרבי שלמה קלוגר וחתומה בחתימת יד קדשו, והוטבה החתימה במאד בעיניו הטהורות, שמאומה לא הסתיר בעדן. אז הביע רבינו את רצונו לראות מקרוב את הגי"ר שלמה וכתב אליו אגרת ובה בקשו להתראות עמו פנים בפנים. הפגישה נקבעה בכפר הסמוך לזלאטשוב, ולמועד הגיעו לשם שני המאורות הגדולים.

רבינו שלח את הגבאי שלו אל הגרש"ק בשאלת חכם, ובקשהו שיפסוק על מי משניהם החובה לילך ולחקים שלום לחביריו? שהרי שניהם אורחים באותו כפר. השיבו הגאון כי מן הדין שרבינו יבוא אליו ויקדמונו בשלום. כדבריו כן עשה רבי מאיר, ובפתח דבריהם נימק הגרש"ק את פסקו מהא, דמצונו שמשוה רבינו ע"ה קידם את חותנו לשלום אצל פ"פ ששניהם היו בבחינת אורחים במדבר, וזאת מאחר ויתרו עשה דרך ארוכה יותר מאשר דרכו של משה. וגם בנדון דידן – סיים הגרש"ק – כבודו יצא אמנם מביתו מרחק כמה פרסאות, ברם אני הגעתי הנה מבראד המרוחקת. אחר-כך נסתגרו הרבי מפרעמישלאן והגאון רבי שלמה קלוגר ולא עמד איש אתם בהמתיקם סוד ביניהם. אך מאורע אחד נשאר לזכרון מאותן שעות, והרה"ג ר' אברהם בנימין בן הגרש"ק קלוגר סיפר כפי ששמעו מבעל המעשה עצמו.

אותו אדם קנה את חכירת ה"אקציז" (מס הממשלה על ייצור משקאות וכד') בכפר שרובו היו גויים תקיפים ואלימים שהיו מעלימים את המס, ולגלגו על יהודי זה שדרש מהם את החלק המגיע לו ולשלטונות. נמצא שאותו אדם שהשקיע את כל רכשו בחכירת המס, לא הרויח מעיסקה זו מאומה, וקרוב היה לצאת נקי מנכסיו.

בשמעו על התועבותם של שני הצדיקים בכפר הסמוך למקום מושבו, החליט לבקש את רכתם, אך למצינת לבו ראה כי יהודים רבים מאד צובאים על הפתח ולאיש אין רשות לבא אל הבית פנימה ולהפריע אותם ממעשיהם. בצר לו נאבק ונדחף עד שהגיע סמוך לדלת, המשיך להיאבק עם הגבאי שומר הסף, ותוך כדי כך עקע זעקה גדולה ומרה: "גיוואלד!". קריאה שהגיעה לאוזני הצדיקים, שציוו על הגבאי להניח פנימה את האיש שכה צעק במר נפשו. בכניסתו נפלה עליו אימה ופחד, וכך עמד נטוע על מקומו והדיבור נעתק מפיו. ורק כשפנה אליו רבי מאיר במאור פניו ושאלו למבוקשו, הצליח לשתוח לפניהם את מצוקתו מחכירת ה"אקציז". אז פנה הרבי אל הגרש"ק בנועם מליצות: "מגיד דבראד, הבה ונאמר שנינו ותקופתו על קצותם, ותהא התקיפות

חסיד אחד בא פעם אל הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן זיע"א (יומא דהילולא כ"ט אייר תר"י) והגיש לו קוויטעל (פתקא). כהרגלו, נשען הצדיק בראשו על ידיו, והתעמק במחשבותיו, ואחר כך אמר להאיש, דע לך כי אתה בצרה גדולה, ואתה זקוק לרחמים רבים, אבל יש לי עצה להצילך, מדי שנה בשנה אני שולח לעניי ארץ ישראל שבע מאות ושניים אדומים, כמנין שבת, מחצית הסכום אני שולח לפני חג הפסח והמחצית השנייה לפני ראש השנה, והנה עתה כבר קרוב לחג הפסח ואין לי אף פרוטה לשלוח לארץ ישראל, תן לי שלש מאות וחמישים ואחד אדומים לשלוח לעניים המצפים לכך בכליון עיניים ותינצל מכל רע. אמר האיש בחרדה ודאי אני רוצה לעשות כרצון רבנו, אבל אין אתי כאן סכום זה, אסע אפוא ללבוש, אקח שם בהלוואה את הסכום ואביא לרבנו, השיבו הצדיק הקדוש, אם אין לך כסף, יהיה פדיונך בדרך אחרת, תיסע בשליחות בשמי להרב הקדוש רבי ישראל מרוזין זיע"א, הדר בסדיגורא, ואיך צריך לתת את סכום הכסף.

מיד הסכים החסיד להיות שליח מרבו להצדיק הקדוש מרוזין, ושמח בלבו על עצם ההזדמנות להיות אצל הרבי מרוזין ולמסור לו דברים בשם רבו, ורבי מאיר אמר לו תיסע ישר מכאן לסדיגורא, ובבואך לשם תסור מיד לחצר הצדיק הקדוש, ותאמר למשמעו שיש לך שליחות ממני, בערב שבת בבוקר תגיע לשם, וכשתנסה להצדיק הקדוש תאמר לו כך: "מאיר פקד עליו בזה הלשון, הפספורטים שלנו כבר נתתם ללכת חפשי על כל הגבולות, אמת שעל כבודו מחכים שמונה מאות אלה נשמות לקבל פניו, אבל על מאיר מחכים הרבה יותר נשמות, אלא שהפספורט של מאיר מסתיים קודם לזה של כבודו". כאשר שמע החסיד שליחות זו חוורו פניו, וחרדה אחזתו, והתחיל להתנצל לפני רבו שאי אפשר לו לקבל עליו שליחות זו, והוא מוכן לתת הסכום שדרש לעניי ארץ ישראל, ובבלבד שישחררו מהשליחות, אבל לא הועיל מאומה, רבי מאיר ציוה עליו לקיים השליחות בשלימותה.

בעל כרחו קבל החסיד את השליחות ונסע לדרכו, וכשהגיע בערב שבת בבקר לבית הרבי מרוזין לא רצה הגבאי לתת לו להיכנס, כי אין זה זמנו של הצדיק הקדוש לקבל אנשים עכשיו, אבל החסיד אמר לו שיש לו שליחות מרבו רבי מאיר מפרעמישלאן, מיד הלך הגבאי לשאול את פי הצדיק הקדוש, והוא ציוה להכניסו מיד, כבואו, נגש החסיד אל הצדיק הקדוש עם קוויטעל (פתקא) בידו, אמר לו הצדיק אין העת עכשיו לקבל פתקאות, אמור איפוא את השליחות שלך, אמר לו החסיד, אני רוצה בברכת הרבי, טרם מסרי את השליחות, כי מוזי ורבי הקדוש מפרעמישלאן אמר לי שרואה עלי דינים קשים, ולכן אבקש שהרבי יקבל את הקוויטעל שלי ויברכני, ברוב הצדיק הקדוש, ואחר כך אמר לו החסיד את דבר השליחות מילה במילה כפי שאמר לו רבי מאיר, והרבי מרוזין ישב על מקומו, בלי שום תנועה, כאילו לא לו נוגעים הדברים. עברו חדשים אחדים, וביום החמישי בשבת אמר רבי מאיר מפרעמישלאן לכל האנשים שהיו אצלו, מי שאינו רוצה שתהיה לו שבת מופרת יסע לביתו, לא הבינו אנשים כוונתו, ונסעו כולם לבתיהם, רק הרה"ק רבי ישראל מקאליש זיע"א בקש ממנו רשות להישאר על שבת, והצדיק הקדוש אמר לו, אם רצונך להיות כאן, תוכל להישאר, אבל דע לך כי שבת הוא שבת, ובאותו שבת נסתלק.

במוצאי שבת, כשישב הרה"ק מרוזין על כסאו אצל השלחן, ושני נרות דולקים לפניו נכבה פתאום נר אחד, הדליקו את הנר, ונכבה הנר השני, אז אמר הרבי מרוזין הנה

שלו על האקציוז", ויעשו כן. החוכר לא הבין את אשר נעשה ונשאר כך על עמדו, אז פנה אליו רבינו שנית: "הרי כבר אמרתי לך ותקופתו על קצותם ומה לך עוד פה?". ומאז נפל פחד גדול על גויי הכפר, ולא העיזו להעלים אפילו פרוטה אחת מעיני החוכר שנתעשר עושר גדול מעיסקה זו.

מסופר על אירוע נוסף שנתרחש בשעה שרבי שלמה היה בפרעמישלאן, ופגש ברבינו שחזר אותה שעה מהטבילה במקוה קודם תפילת שחרית. ואמר לו רבי מאיר כי "סדר הליכת מאיר'ל הוא כשהולך מן המקוה עם הפאנטאפיל הוא עובר ע"י המתיבתא דרקייעא, והי' שם רעש גדול כי מצאו בדברי הרמב"ם במקום פלוני ססותר גמרא מפורשת. מילא מאיר'ל אינו יודע ללמוד, אבל מה יאמר המגיד מבראד?" בתוך כדי

חזקנו קורא נא

לחזק ולעידוד לימים אלו

אמונה בהשם יתברך

באמת לבקש ולהתחנן לפני אבינו רועינו שיעזור לנו ויתן לנו יד ללות אותנו בדרכים, שיעלה במעלות בית קל.

וכך גם אפשר לבאר את דבריו הק' של הכהן הגדול בעל התפארת שלמה ז"ע, לבל יסתכל האדם לשום את ליבו על הדינים חלילה, וישאל מה זה ועל מה זה. כי ח"ו יגנש ע"ז המחשבות. והמעשה הנכון הוא להצדיק עליו את הדין באהבה כי מאתו לא תצא הרעות, וכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, ובכה מחשבה זו ימשיך האדם על עצמו רחמים וחסדים מרובים, מגולים ומוסתרים.

הזוה"ק מפליג בדבריו (פרשת נשא אדרא רבה דף קמ"ד ע"ב) על המקום הגבוה שבהרו להם משמיא למו שמסתלק ביו"ד של רשב"י, ולאיהו מקום גבוה הוא זוכה, ובהרתי להביא רק את תוכן דבריו, אבל הרוצה לעיין ולהתחזק, יעי"ש בהרחבה.

לאחר שהחבראי שהייתה מעשרה תלמידים גמרו ללמוד את סודות התורה, הסתלקו במיתת נשיקה שלש תלמידים רבי יוסי ברבי יעקב ורבי חזקיה ורבי ייסא, ורשב"י היה מאוד שבור שלמה הם נפטרו, והיה לו מחשבה שאולי זה הגיע בגלל שהם גילו את סודות התורה, מה שלא נתגלה למשה רבינו בהר סיני. ואז הוא שמע בת קול אומר, את אשריך ואשריך שאר החבראי קדישא! שהם יושבים בפמליא של מעלה ושומעים את סודות התורה. ומסביר

שבת משוש ליבנו--- אוי מה היה לנו--- מששון ושמחה ליגון ואנחה ה"י--- וכל בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ה'--- ארבעים וחמשה אנשים מסלתה ומשמנה של היהדות ההודית בארץ ובחול, שהגיעו לשפוף את קצון לחשם על יד הציון של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי הקבור למרגלות הר מירון, שבאו להילולא דרבי בל"ג בעומר, מצאו את מותם באופן טראגי ביותר. לב מי לא יחרד. על אלה אני בוכיה. מרגע האסון ואילך שומעים אנשים מדברים על מה עשה ה' ככה, ולמה קרה כל הטרדיה הזאת, ובשביל מה, וכל אחד אומר לפי דרגה דיליה על דא או על הא. אבל אנחנו כיהודים מאמינים בני מאמינים מקיימים את מאמר הכתוב (עמוס ה', י"ג) "והמשכיל בעת ההיא ידום" הדיינו מי שמשכיל בשכלו שותק! "כי עת רעה היא" זה זמן רע. כי הקב"ה הוא עשה והוא עושה ויעשה לכל המעשים, ובטוחים אנו בזכותו של רשב"י שאמרו כמה צדיקים בדורינו "אמר רבי שמעון יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין" שלכאורה היה הרבה דינין על כלל ישראל, ורבי שמעון יכל רק עי"ז. ובזכות ימשון רחמים מרובים מגולים ומוסתרים על כל עם ישראל בכל מקום שהם.

אמת הוא שליבנו חרד ומצטער על פטירת כל אלו האנשים שבאו לשוש ולשמחה ביו"ד דרשב"י במירון, ואנחנו מנסים לפי השגתינו לחקור בעצמינו מה אנחנו צריכים לעשות או לתקן, כי שדבר קשה מגיע על עם ישראל דורש מכל אחד תיקון על מעשיו בכלליות ובפרטיות, ולבי יודע מרת נפשו מה עליו לשפר או לתקן בעניני עבודת השם. וכידוע שמניין הנפטרים הם מ"ה ה", ו"מ"ה ה' שואל מעמך כי אם ליראה... ולעבוד אותו" שכל זה דורש מכל יהודי ויהודי להתבונן בעצמו על מה הגיע כזאת, ולעבוד אותו. וכידוע שסימנו של האותיות הראשונות בכ"ב אותיות התורה, הם א' ב' ג', אמונה בטחון גאולה, ע"י שיהיה לנו אמונה ובטחון ב'גאולה' דהיינו בגי' מ"ה, נזכה לגאולה השלימה בקרוב ובימינו, והשם יאמר לצרותינו די!

פתח דברינו יאיר עם דבריו הק', דברים הוצבים להבות אש, רביה"ק בעל ה"תפארת שלמה" ז"ע (פ' שמות ד"ה א"י) כותב ברה"ט לשונו: "ויסתר משה פניו כי ירא מהביט בו". הנה כבר בארנו ענין ההסתרה הזאת שהיא מורה לבל יסתכל האדם לשום אל לבו על עוצם הדין חלילה כאשר מדת הדין מתוחה לדעת מה זה ועל מה זה כי עי"ז יכול לבא לו איזה פגם בנפשו ויענש כי אין להבין מחשבות הש"י אשר יעשה לעולם בי גבהו דרכיו מדרכינו וכו' ולמה א"כ יקשה בעיני האדם. אכן האמת צריך האדם להצדיק עליו הדין שמים כי מאתו לא תצא הרעות וכל מה דעביד לטב עביד". ושפתיים ישקו. ועי"ש בהמשך דבריו הק'.

דרך ילוד שבא לעולם, שבהודשים הראשונים מחזיקים אותו על הידים, אחר חצי שנה הוא כבר מתחיל לחזול עוד קצת ועוד קצת, עד שהוא כבר הולך על רגליו, על כלי עזר או בלי עזר. ולאחר שנה ומחצה הוא כבר הולך על רגליו. אבל כל שהוא הולך ומתקדם, הוריו יביטו עליו מאחוריו או מצידו, עד שהוא כבר יגדל ויילך לבדו, ואז ההורים כבר לא יביטו אליו, אלא מרחוק. אבל כל מעיינם יהיה רק על הילד, לראות אם הוא מתקדם נכון, ואם הוא הולך בדרך הנכונה. כך מסביר הבעש"ט את מעשי הקב"ה שבתחילה הוא עוזר לאדם, אבל אט אט הוא נותן לו ללכת לבד, נותן לו את זכות הבחירה לבחור בטוב או ח"ו ברע, אבל הוא מביט 'מרחוק ה' נראה לי, אבל בעצם הוא 'קרוב ה' לכל קוראיו, הוא מביט לראות אם האדם בדרך הנכונה, ואם ח"ו אדם רואה שהוא רחוק והוא לא רואה אור פני מלך חיים, העצה הוא 'לכל אשר יקראוהו

אל תסמוך על בשר ודם, אלא על הקב"ה בלבד

חסיד א' בא אל הרה"ק רבי יצחק מווארקו ז"ע, בהיותו עדיין יושב בכפר, טרם שנתמנה לרבי, בבקשה שישתדל אצל הנגידה המפורסמת תמר'ל מורשה, שהיתה קורבתו של אותו חסיד, שתתמוך בו להשיא את בתו. הצדיק היה ממונה לפקח על נכסי אותה נגידה בכפר זה, והיתה לו השפעה עליה. והרבי דחה את החסיד בשתי ידיים ולא רצה להענות לו. אח"כ אמר לו שיבוא אליו למחר. בא האיש למחרתו, והצדיק קבלו בסבר פנים יפות, ואמר לו בקול רם, למען תשמע גם תמר'ל, שהיתה אז שם: כמה אתה צריך? שלש מאות זהובים לנדוניה ומאתיים להוצאות החתונה? הרי אתה קרובה של תמר'ל, ובוודאי היא תעזור לך. ותמר'ל בשמחה דברים אלה הסכימה מיד ונתנה להחסיד את כל הסכום. התפלל החסיד, ושאל להצדיק מדוע אתמול דחהו בשתי ידיים והיום קבלו בסבר פנים יפות ומלא את בקשתו. אמר לו הצדיק: רציתי ללמדך, שלא תסמוך על בשר ודם, אלא על הקב"ה בלבד. (סיפור חסידים)

רבי שמעון וחביריו. ואמר עוד אליהו הנביא, אשריך רבי שמעון ומה טוב חלקך, ואשרי חלקם של החברים היושבים לפניך, כמה מדרגות מתוקנים לכם לעוה"ב, כמה מאורות המאירים עתידים להאיר לכם. ושיש להם מקום גבוה בגן עדן.

מה נאמר ומה נדבר, הלוא כל הנסותרות והנגלות אתה יודע. אין לנו מה לחקור על מה עשה ה' ככה, ובטוחים שכל מה שנעשה זה הכל על ידי הקב"ה, ואם הוא בחר לקחת נשמות של ילדים בחורים ואנשים מעם בני ישראל להביא להם מקום גבוה בשמים למעלה, אז הם יעמדו לנו למליצי יושר בעדינו ובעד כל עם ישראל שיגמרו הצרות והדברים הקשים, ונזכה לנחמת ציון וירושלים.

ויה"ר שנוכה לגאולה השלימה בקרוב ובימינו אמן וכן ידי רצון.

עלון זה נתרם

כתובת מייל של מערכת הגליון
a13215113@gmail.com

הודעה משמחת

ב"ה, לכל המעוניין ניתן לתרום בעמדות "קהילות" וב"נדרים פלוס" הפרוסות בבתי כנסיות ברחבי הארץ והעולם ע"ש "עלון אשרי האיש"

או במספר טלפון ("קהילות"):
073-275-7000, ולהקיש קוד 8915

אין צורך להעביר אס"ח או פיקוד בנקי אלא להעביר אס"ח לפנקס
בבני ברק

לע"נ
מרת מלכה בת הרה"ח ר' יוחנן דב הלוי ע"ה - נלב"ע ד' שבט תשע"ד
ולע"נ הרב אברהם בן הרה"ח ר' יוחנן דב הלוי ע"ה
נלב"ע ז' אדר תשע"ה
ת. נ. צ. ב. ה.

לע"נ הרה"ח רבי יוסף אלימלך בן הרה"ח רבי חיים אליעזר ז"ל
נלב"ע י"א אלול תשע"ח
ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת מרת ברכה בת הרב משה חיים ע"ה
נלב"ע כ"א אייר ת. נ. צ. ב. ה.

המעוניין לתרום להוצאות העלון להצלחה, ברכה או לע"נ יפנה לעורך הבה"ח ישראל פיגנבוים הי"ו, או להפקיד בבנק פועלים, סניף 533, מס' ח-ן-540321 ע"ש ישראל בנימין פיגנבוים. ניתן לתרום מכספי מעשר.